

VEZÉRCIKK

Megújulás • Nagy Miklós

A természeti embernek, vagy ahogyan Pál apostol mondja, a bűn törvényének rabságában élő embernek (Róm 7,23) megtérésre, újjászületésre van szüksége.

A megtérés és újjászületés ugyanazon dolognak két oldala: az egyik az emberi, a másik az isteni rész. A hitre jutott, Krisztussal találkozott ember bűneit megbánva Krisztus mellett dönt, megtér: eközben Isten új természettel ajándékozza meg, a Szentlélek által újjászüli (Jak 1,18; Jn 3,8).

Az újjászületett embert az Ige „most született” csecsemőhöz hasonlítja, akinek növekedésre van szüksége. (1Pét 2,2) Ez teszi érthetővé a már újjászületett ember hiányosságait.

Másrészről a hívőt a növekedés vágyával a cél felé kell, hogy fordítsa ez az ige. A cél pedig a „Krisztus teljességével ékeskedő kor”. (Ef 4,13.24; 2Pét 3,17–18)

Az újjászületés egyszeri eseménye ugyan elkerülhetetlenül szükséges, de nem elégséges a Krisztussal való életközösségünk megtartásához. Szorongva fedezzük fel: Krisztussal való közösségünk lazulhat, Krisztus bennünk lévő jellemvonásai halványodhatnak. Megújulásra van szükségünk! Bár bibliátlan lenne azt állítani, hogy megfáradt lélekkel nem vagyunk Krisztusban, Isten számolt a bennünk lévő új emberi természet mellett a romlott őemberi természettel. Megteremtette lehetőségét a vele való szorosabb kapcsolat folyamatos helyreállításának, a megújulásnak.

„Változzatok meg értelmetek megújulásával!” „Újuljatok meg lelketekben és elmétekben!” (Róm 12,2; Ef 4,23)

Az új ember meggyengülését nem csak pesszimista, lehangolt életérzés követi. A meggyengült embernek morális problémái vannak. Saját erejére támaszkodva ugyanis mindinkább a bűn hatalma alá kerül. Az igei normák számára nem fontosak többé.

Környezetének hatására ide-oda sodródik.

A Szentlélek készlet megújulásra. Ő világítja meg céltévesztettségünket, Ő munkálja a megújuláshoz szükséges bűnbánatot.

Célunk természetesen nem maga a megújulás, hanem a „Krisztus teljességével ékeskedő kor”. A megújulás lehetőség ennek eléréséhez – Isten kegyelme. Élünk vele!

MEDITÁCIÓ

A reformációra emlékezve... • Kovács Béla

Az ősz a természetben – különösen egy olyan aszályos nyarat követően, mint az idei volt – a lehangoló enyészeti időszak. A lombkoronájukat levető fák között egyre metszőbb szelek fújnak, és kergetik a törékenyre száradt faleveleket. A letarolt és kiegészített szántóföldek látványa elszomorító érzéseket kelt a szemlélődőben, de a szántóvető ember reménységét ez mégsem töri meg, mert nem engedheti meg magának, hogy valami édeskés-szomorkás

hangulat ejtse rabságába. Tapasztalatból ő igazán a tudója, hogy a jövő évi termés záloga az idejében elvégzett vetés, miután a mag befogadására jól megmunkálta a most vizet oly igen szomjazó és csontkeményre száradt földet.

Tavaly is így tett, és az élet lehetőségének folytonosságát biztosítandó, az idén is ezt teszi. Amikor a magot a földbe szórja, kockáztat, de nem tehet másként. Nem gondolkozik rajta, hogy érdemes-e, vagy lesz-e jövőre az ideinél több csapadék, hanem vet! Nem tudná nyugodtan álmra lehajtani a fejét, ha nem így cselekedne. Azután türelmesen várja a föld drága gyümölcsét, s tulajdonképpen ekkor esőre is vár; többre, mint az idén hullott. Tudja, hogy a jó termésnek, de a természet megújulásának is ez az egyik feltétele – nélkülözhetetlen feltétele.

Az újrarendülő életben reménykedik, amikor nekilát munkájának, pedig még hol a tavasz (?) – előbb még a télnek is el kell múlnia. De lesz, sőt van megújulás! A remény nélkülinek tűnő körülményekben elrejtve is van. Szüntelen van, s az Isten uralma, az Ő országa területén is igaz ez: „mint amikor az ember elvetette a magot a földbe”, mondja az Úr Jézus (Mk 4,26), és Ő igaz, örökké áldandó Isten.

Mindezek a gondolatok a 16. században kibontakozott reformáció sokadik évfordulója kapcsán válnak hangsúlyossá ez évben is, és úgy, hogy tudjuk: reformáció nemcsak volt, hanem ma is történik. Velünk, bennünk, gyülekezeteinkben történik. Ezért nem csüggedünk el! Ugye elmondhatjuk ezt Pál apostollal mi is? Akkor is, ha emberi külsőnk a megromlás állapotáról beszél, mert a belső emberünk napról napra mégis megújul. Igazán elmondhatjuk tehát, hogy megújul? Fontos itt visszakérdezni és őszintének lenni.

Ímé újjá teremtek mindent! – mondja a királyi széken Ülő, és ezek az igék megbízhatók és igazak (Jel 21,5)! A feltámadott Jézus Krisztus Atyja és Istene végzi megújító munkáját a Szentlélek által azokban, akik Néki engednek; és velük ezen a földön, ami az övé – mert az Úré a föld és a népek, a rajta lakók, mondja a zsoltáros. De meg kell jegyeznünk, hogy csakis azokkal munkálkodik együtt, akik engedelmesek Őnéki! A mindig történő reformáció átélésének az engedelmesség az alfája és omegája.

Vegyük figyelembe továbbá, hogy a Szentírás sok igéje újabb és újabb váradalmakat fogalmaz meg Isten cselekvésével kapcsolatban. Olyanokat, amelyek ezután történnek. Isten népe tehát újat vár Istentől, és amikor tanúságot tesz, a folytonos reformáció eszköze lesz azzal, hogy a Szentlélek segítségével ezen új iránt érdeklődést kelt. Reménységének alapja az a megtapasztalás, hogy Isten már a múltban is megváltoztatott eseményeket és újat hozott el. Ma sincs ok arra, hogy ez kétség tárgya legyen, mert Istenben nincs változás, de még árnyéka sem! Itt van a szántóvető reménységének az Isten országára kivetített képe. Ez a reménység több egy olyan várakozásnál, hogy minden jól menjen. Abban a bizonyosságban való szilárdság, hogy munkája nem értelmetlen, bármi történjék is azután, hogy azt elvégezte.

E gondolatoknak az a szándéka, hogy hozzásegítsék az olvasót a Biblia igéinek új szempontok szerinti befogadásához. A remélt és vágyott megújulás, az új teremtés el sem képzelhető azon mennyei útmutatások nélkül, amelyek a Szentírásból ma is változatlan fényel és megújító célzattal sugároznak felénk. Figyeljünk rájuk engedelmes szívvel!

Éljünk ebben a fényben, és tükrözze életünk a szüntelenül jót és újat cselekvő Isten bennünket reformáló munkáját.

VISSZATEKINTŐ

„...Isten útjai tényleg kifürkészhetetlenek...” • D. Nagy András

Beszélgetés Szűcs Sándorral (2. rész)

%(Előző számunkban [Élő víz '90/2] közöltük a nemrégiben elhunyt Szűcs Sándor testvérrel készített interjú első részét, amiben Sanyi bácsi fiatalkoráról, megtéréséről, első tapasztalatairól mesélt. A most közzétett második, befejező részben házasságáról, feleségéről beszél.)

– Sanyi bácsi, kérem beszéljen házasságkötésének történetéről, feleségéről, Jolánka néniről!

– Bizonyosságul mondhatom el, arra, hogy Isten útjai tényleg kifürkészhetetlenek. Ha valaki megkérdezte volna tőlem fiatal koromban, mit gondolok, ki lesz a feleségem, hogy alakul a házasságom, egyáltalán az életem története – hosszasan gondolkodva sem közelítettem volna meg válaszomban azt, ami majd később tényleg történt. A jót és a rosszat is.

Az elejétől: egy borbély-fodrász házaspár jött Jánkról (Szatmár megye) Békésre szerencsét próbálni. Nem voltak hívők. A feleség valahogy összeismerkedett a pünkösdiekkel, s addig-addig, hogy megtért s bemerítkezett. A férje azonban nem lett hívő.

Ez a házaspár – Vinczéék – később visszakerültek Jánkra. Az én családom nem került közelebbi kapcsolatba velük; egy tavaszi napon azonban mégis úgy gondoltam, elmegyek Jánkra, meglátogatom őket. Nem tudtam, hogy mi lesz a látogatásom vége. Honnan vettem, hogy 250 kilométert kerékpárral megtegyek? – mert kerékpárral mentem.

– Akkor még Jolánka nénit nem is ismerte?

– Nem, nem ismertem. Szóval, ott tartózkodásom idején tartottunk egy-egy kis istentiszteletet a házaspárnál. A férj, mint mondtam, nem volt hívő, de nem is volt ellenséges a hívők iránt. Látogatásom Jánkra ősszel megismétlődött. Az egyik istentiszteleti alkalomra eljött Jolánka is. Bár templomba járó család volt, de sem ő, sem szülei nem voltak hívők. Talán a második alkalommal, az istentisztelet befejezése után azt mondja nekem Jolánka: feléjük az a szokás, hogy a fiúk hazakísérik a lányokat. Hát én aztán csak hüledeztem: egy olyan komoly hívő fiatalembernek, mint én, egy idegen lány ilyet mond...!

Egy komoly hivatást betöltő férfinak hét éve már a menyasszonya volt. A szokás az volt: jelentősebb beosztásban lévő férfi addig nem nősül, amíg egy kis vagyona szert nem tesz. Ezért voltak olyan hosszú ideig jegyességben. És ilyen helyzetben mondja nekem Jolánka, hogy náluk mi a szokás! Tehát így kezdődött a dolog. Azután megindult a levelezés köztünk. Vinczéné volt a levélközvetítő. Időközben Jolánka kért tőlem Bibliát. Szülei, testvérei érezvén, hogy a jó parti veszélyben van, rossz szemmel néztek rám. „Ha még egyszer idejön, elzavarjuk” – mondták.

1933-ban Jolánka megtért, és Budapesten be is merítkezett. Megtérése után megbékélt testvéreivel, később szüleivel is (ti. elmérgesedett kapcsolatuk az időközben felbontott jegyesség, és a hívőkkel tartott kapcsolata miatt).

Pontosan már nem emlékszem, hogyan is bonyolódtak tovább az események, de arra igen, hogy kimondtuk: egymáshoz kötjük az életünket. 1935-ben összeházasodtunk.

A menyegzőnkre való elutazás sem zajlott le csak úgy, zökkenőmentesen. Megint egy bicikli. De most nem egyedül, hanem ketten a sógorommal indultunk el rajta Jánkra, hogy feleségül vegyem Jolánkát. A magunk alá tett kispárna jelentette a kényelmet. Ez a kényelem is megszűnt, amikor elhagytuk a kispárnát. Kínos és kényelmetlen volt ülni a biciklivázon.

Elhatároztuk, hogy a legközelebbi vasútállomástól András sógorom vonattal megy tovább.

Természetesen ő előbb ért a lányos házhoz, s amikor megpillantották egyedül, nélkülem érkezni, elállt a lélegzetük. „Hát Sándor?” – kérdezték. Persze ő megnyugtatta a családot. Én azonban csak az esküvő napjának reggelén érkeztem meg holt fáradtan. Egész nap levert, kifehéredett arcú voltam. Látva ezt az idegenkedő rokonság, kezdték sugdosni egymásnak: biztos tüdőbajos, vagy valami efféle baja van.

Majd úgy döntöttünk, hogy Békésen fogunk lakni, így is lett. Egyébként később Jolánka édesanyja és nőtestvére is megtért.

– *Jolánka néni közvetlenségéről, az evangéliumot tovább vivő szorgalmáról még a gyülekezet ifjabb nemzedéke is tud.*

– Igen, az a lelkület, amit ő hordott magában általában megragadta az embereket, amikor beszélgetett velük. A tekintete, a mosolya megfogta őket. Mindig másokra gondolt, hogy közel vigye hozzájuk Isten örömeit. Kijárt a Békés környéki tanyákra élő családokhoz hirdetni Jézus bűnt megbocsátó akaratát. A harmincas, negyvenes, sőt az ötvenes években is a környék tanyáin istentiszteleteket tartottak az ottani hívők. Ezek szorgalmas látogatója volt Jolánka. Míg én inkább befelé forduló, ő kifelé, másokra figyelő volt. Még az éneklése is egészen más volt, mint az enyém, pedig együtt énekeltünk.

– *Korábban említette Sanyi bácsi az Isten készítette életutat, amely nehézségeivel is emlékeztet.*

– Ilyen volt például feleségem betegsége. Kétszer műtötték: 1958-ban és 1973-ban. Az első alkalommal – 48 éves volt ekkor – az orvosok megműtötték anélkül, hogy megkérdezték volna Jolánkát vagy engem. A műtéttől adódó vérzést nem tudták megállítani. Vérzett és vérzett, közben pedig természetesen kapott új vért, mire azután elállt. Én laikusként úgy ítélem meg Isten akaratát, hogy Jolánka vérzett mindaddig, míg teljesen ki nem cserélődött a vére; hiszem, hogy így kapott 15 évet még e földön. 1972–73-ban ismét komoly beteg lett, de ekkor már meg is halt, 63 éves korában.

Az 1970-es évek igen nehezek voltak számomra. Feleségem elvesztése után a magány, majd a békési gyülekezetben a gyülekezetet magát is megrázó problémák 1975–76-tól. Majd egy még mindig mély fájdalommal eltöltő tragédia ért. Egyszer, amikor úgy éreztem a velem és a körülöttem történtek ellentmondásosak, megmagyarázhatatlanok és elviselhetetlenek, akkor az egyik álmatlan éjszakán egy határozott belső hangot hallottam: „de én szeretlek”. Erre nagy szükségem volt, mert hitem a megpróbáltatások hatása alatt már-már foszladozott.

– *Úgy tudom, mostanában sokat olvas Sanyi bácsi, és nem csak hitélettel kapcsolatos könyveket. Gyülekezeteinkben, a nem távoli múltban is hallhattunk – sokak kinyilvánított tetszése közepette – bizonyágtevőktől arról, hogy a Biblián kívül mást nem olvas.*

– Egyszerű parasztszaládból származom, de a gyülekezet tagjai is szinte kivétel nélkül szántóvető emberek voltak vagy cselédek, ritkábban önálló gazdálkodók. Alig volt iparos vagy kézműves. Ez igaz volt általában a pünkösdi gyülekezetre, különösen a mi vidékünkön, de igaz volt Békés községre is. Tisztviselő és kereskedő meg talán nem is volt a gyülekezetben. Most már másként gondolkodom, de régen a tanulást nem tartottuk igazi dolognak, a kereskedést pedig Isten gyermekéhez illőnek.

De kérdésedre visszatérve elmondok két történetet. Igaz, a rádióval, a rádiózással kapcsolatban.

Régen volt. Dolgoztam a tanyán, amikor rádióhangot hallottam. Körbenéztem. Hamarosan jött egy ember kerékpáron; egy atyafi volt, nyakában a rádió. „Hát ide jutottunk” – háborodtam föl magamban. Megneheztem a testvéremre.

Jó néhány évvel később Jolánka beteg lett, nem tudott gyülekezetbe járni, és szeretne volna meghallgatni a rádiós istentiszteleteket. Nehezen kötélnek álltam: vegyünk egy rádiót. Óvatosan megérdeklődtem a postástól, hol, mennyiért és milyen rádiót lehet kapni. Azt is mondtam neki – mert jól ismert –, hogy csak istentiszteletet hallgatni veszem. Ő felvilágosított hol, milyen rádiót érdemes vásárolni, majd hozzátette: „Egyébként mit problémázik Sanyi bácsi? A prédikátornak már régen van.” „Nohát...!” – gondoltam.

– *Köszönöm a beszélgetést.*

{k1990301}

{k1990302}

A konferencia résztvevői a békési imaház udvarán 1934-ben.

{k1990303}

A békési gyülekezet 1970-ben.

Vissza a forráshoz! • (T. J.)

Amíg az egyház tanításában egyre jobban eltávolodott az evangéliumtól, addig az egyszerű hívők kezdték azt felfedezni. Észrevették, hogy az egyház egyik-másik tanítása, legfőképpen, amit a pápa tanít magáról, az vagy nincs meg a Bibliában, vagy egyenesen ellenkezik vele. Némelyek a felfedezett igazságról szólni is mertek. Az **előreformátorok** kezükben a Szentírással, bátran felléptek és sürgették az egyes hibák kijavítását: Franciaországban Vald Péter, Angliában Viclif János és Csehországban Husz János.

Az ő bátor fellépésük azonban nem érte el igazi célját. Akkor küldött Isten olyan férfiakat, akik a **reformációt** diadalra vitték. A reformáció megindítója **Luther Márton**, az evangélikus egyház alapítója.

Luther Márton, az akkor még Ágoston-rendi szerzetes, 1517. október 31-én – a mindenszentek ünnepét megelőző napon – 95 tételt függesztett ki a wittenbergi vártemplom kapujára. Téziseiben tiltakozott a bűcsúlevelekkel (bűnbocsátó cédulákkal) való kufárkodás ellen, melyet felháborítónak és károsnak tartott. Ugyanakkor sürgette a valódi bűnbocsánatot. Kétségbe vonta, hogy a pápának joga vagy hatalma volna a bűnök megbocsátására. Tétélei között már megtalálható a később kibontakozó reformáció alaptanítása, mely szerint a bűnt egyedül Isten bocsáthatja meg és nem pénzért, hanem ingyen, Jézus Krisztus kereszthaláláért. Luther kijelentette, hogy ezen tételek igazságát kész nyilvános vitán bárkivel szemben védelmezni. Távolról sem gondolta egyébként, hogy a 95 tétel kifüggesztésével egy világraszóló és sok évszázadra kiható üdvös mozgalom megindítójává lesz. A templomajtó abban az időben az egyetemi hirdetőtábla szerepét töltötte be, ahová máskor is függesztettek ki ilyen vagy olyan közleményeket és téziseket.

Most azonban az isteni gondviselés úgy vezette az emberek lelkét, úgy alakította a körülményeket, hogy az ügy nagy feltűnést keltett. A szöveget sokan lemásolták, mindenféle szétküldték, sok helyütt kinyomtatták, tanulmányozták, vitatkoztak róla. A röpirat, mint Luther később mondotta, „tizennégy nap alatt bejárta egész Németországot, mivel az egész világ panaszkodott a bűcsúlevelek {A bűcsúlevelek – népiesen: bűnbocsátó cédulák – árusításában jeleskedett egy bizonyos Tetzl János prédikátor, akit Luther „nagy szájú vásári kikiáltónak” bélyegzett. A sok bűcsúkampányban edzett Tetzl meglehetősen vaskos nyelvezetet használt, midőn a nagy perselyszerű láda mellett a cédulákat reklámozta. Erre utal a híressé vált versike: „Kinek pénze a ládába koppan/ Annak lelke a mennyországba toppan”. Vagy egy másik idézet: a pápa vörös bűcsúkeresztjének éppoly nagy az ereje, mint Krisztus keresztjének.} miatt”. Valóban az egész világ panaszkodott, s az egész világ elolvasta téziseit, vagy legalábbis hallomásból értesült róla. Az a nevezetes nap egy új korszak nyitánya lett: a lelki, erkölcsi, politikai, gazdasági és társadalmi élet egészen új irányt vett. Legyen érte dicsőség Istennek, és csakis Őnéki!

Luther határozottan kijelentette: a hitélet dolgában ő **egyedül a Bibliát** ismeri el szabályozónak.

Csaknem Lutherrel egyidőben lépett fel a másik nagy reformátor Svájcban: Zwingli Ulrik. Éppen Mária-napkor, a nagy búcsú napján a szószékről (Einsiedelben) arról prédikált, hogy Isten mindenütt egyformán jelen van, nem köti helyhez a bűnbocsánatot, és csak egyetlen közbenjáró van: Jézus Krisztus; Mária nem az. Ezzel indította el Zwingli reformatori működését.

A harmadik neves reformátor **Kálvin János**, aki folytatta a svájci reformációt. Közismert, hogy ő a református egyház alapítója.

Kálvin nagybátyja Luther híve volt. A nagybácsi hosszú vitákat folytatott unokaöccsével, mert kezdetben Kálvin ellenezte a reformációt. De az igazság végülis magával ragadta. Elkezdte tanulmányozni a Bibliát és rájött, hogy az egyház tanítása és élete nincs összhangban azzal.

Kálvin – többek között – hangsúlyozta, hogy nem elég Isten szavát hallgatni, ismerni, hanem aki kereszténynek vallja magát, annak aszerint kell élnie is.

Mi pünkösdiék is egyet érthetünk azzal, amit néhai dr. Nagy József teológiai tanár – általában a kis egyházakról szólva – a következőképpen fogalmazott meg. Saját magunkénak mondhatjuk mindazokat az igei kincseket, amelyek a történelmi reformáció során felszínre kerültek. A XIX–XX. században kialakult szabad evangéliumi közösségek és egyházak nem követelik maguknak a reformáció történelmi kezdetével való azonosítást. Mi inkább a **reformáció szellemi örököseinek** tekintjük magunkat. A történelmi protestáns egyházak tanításából sok mindent magunkénak mondhatunk, s ilyen értelemben mi is a **protestantizmus** nagy családjához tartozunk.

Nem a reformáció hatása ellen, hanem inkább mellette szól az a tény, hogy a XVI. századi nagy reformációnak számos új hajtása jelentkezett, amely logikusan következett a dogmatikus és hierarchikus egyházi bilincsektől való megszabadulás után. Mindjárt a XVII. század elején a baptista, majd a puritán mozgalom, a XVIII. században a metodista egyház és a pietizmus, a XIX. században az adventista és nazarénus felekezetek, századunk elején pedig a **pünkösdi** mozgalom és azóta más evangéliumi irányzatok adtak (adnak) egy-egy új lendületet az örök reformáció megvalósításának.

Az egyház, a gyülekezetek megújulása mindig ezzel a kérdéssel kezdődik: **Mit mond az Írás?** Amikor Luther Mártont felszólították, hogy vonja vissza tanításait, a Bibliára tette a kezét és azt felelte: „Az Isten szavának engedelmességek!” – Mi is szívesen szorítjuk szívünkre drága Bibliánkat és valljuk, hogy Isten Igéjére épül hitünk és hitből fakadó gyakorlatunk egyaránt.

A Bibliát mellőző keresztények csak a vallásukhoz ragaszkodnak, de az csupán üres vallásosság. A feladat: vissza a forráshoz, a Szentíráshoz. Újra meg újra!

(Irodalom: Farkas József: Az Úr Siona; Richard Friedenthal: Luther élete és kora; Dr. Nagy József: A mi reformációnk. Előadás. Ne félj, te kicsiny nyáj; Valláskönyv... – református kiadás.)

A reformáció hármas alapelve a következőképpen fogalmazható meg:

1. **Egyedül az Írás** (sola scriptura). Hitünk egyedüli alapja, hitéletünk egyedül tévedhetetlen szabályozója Isten kijelentése, a Szentírás;
2. **Egyedül Krisztus** (solus Christus) – objektív oldal. Nem jó cselekedeteink által, hanem egyedül Jézus Krisztus váltságműve által van üdvösségünk;
3. **Egyedül hit által** (sola fide) – szubjektív oldal. Csakis hit által fogadhatjuk el az üdvözítő kegyelmet és tehetjük magunkévá mindazokat a kincseket, amelyeket Jézus Krisztus szerzett meg számunkra.

ÍRÁS AZ ÍRÁSRÓL

Jónás könyve II. rész • Telegdi József

Ninive

AsszírIA ősi fővárosa Assur volt. Az asszír királyok többször változtatták rezidenciájuk színhelyét. Ninive a birodalom életének csak végső szakaszában, Assur, Kalhu (héber: Kalah), majd Nimród és Dur-Sarrukín (ma: Khorszábad) székhelyek után lett fővárossá.

Ninive régi város. Nimród építette (2Móz 10,8–12). Kr. e. XVIII. századból származó törvényoszlopán már szerepel a neve azon városok közt, melyeket jótéteményben részesített az óbabiloni uralkodó. A Kr. előtti IX. és VIII. században továbbra is Assur maradt AsszírIA hivatalos fővárosa, de királyai nem ott laktak. Székhelyeik rendszerint Kalhu vagy Ninive. Az asszíroknak mindaddig nem volt világvárosuk. A helyzet csak akkor változott meg, amikor Szín-ahhé-eriba (Szanhérib, 2Kir 18,13; uralkodott: 705–681) elhatározta, hogy a régi városkát, Ninivét, amely időnként ősei rezidenciájául szolgált, olyan metropolisszá fejleszti, amely méltó győztes hadjárataihoz.

Stratégiai szempontból kitűnő helyen feküdt, az ún. „Asszír háromszögben”, a Tigris és a Felső-Záb összefolyásánál. Szanhérib falairól Diodórosz görög történétíró készített feljegyzéseket, bizonyára korábbi források alapján, 500 évvel Ninive pusztulása után. A város falai 10 m vastagok és 25–30 m magasak voltak, és 40 m széles vizesárokkal vették körül. Az ásatások tanúsága szerint a városfal 12,4 km hosszú volt, a település területe 6–7 négyzetkilométer.

Ninive esetében még valamilyen külső várost is számításba kell vennünk. Emellett szólnak Jónás próféta szavai: „Ninive pedig nagy városa vala Istennek, három napi járőföld” (3,3). Lakosainak száma pedig több, mint 120 ezer (4,11). Tágabb, értelemben tehát arra a városkomplexumra kell gondolnunk, melyet 1Móz 10,11–12 is említ. A „három napi járőföldön” Jónás a három utolsó asszír főváros láncolatát érthette: Dúr-Sarrukintól 16 kilométernyire délre volt Ninive és Ninivétől 30 kilométernyire lefelé Kalhu. A három város közötti gazdag gabonatermő vidék sűrűn lakott terület, s forgalma is nagy. Igaza lehet Diodórosznak abban is, hogy Ninive kerülete 480 stádium (kb. 90 km).

A város felvirágzása viszonylag későn kezdődött, fénykora rövid, bukása gyors. Ninive fénykorában a legnagyobb emberi település lehetett, mértéktelen pompájával pedig minden addigi várost felülmúlt. „Az egész várost olyan ragyogóvá varázsoltam, hogy csak a Nappal versenyezhet” – állította Szanhérib. Unokája, Assur-bán-apli (Asznapár, Ezsd 4,10; Kr. e. 669–626) pedig olyan palotát épített, amely Szanhéribét is felülmulta. Ide gyűjtötte össze híres agyagtábla-könyvtárát, amely egyik legfontosabb forrásunk az ősi Kelet történetéhez és irodalmához.

Az Eufrátesz és a Nílus közötti területekről összeharácsolt kincsekből az asszír királyok létrehozták az első, gazdagságával hetvenkedő várost, amely annak köszönhette felvirágzását, hogy urai az összes többi elsöpörték a föld színéről. „Többen voltak kalmáraid, mint az égnek csillagai” – mondta róla Náhum (3,16). A Kr. e. VII. században az asszír királyok rezidenciája, Ninive, a föld hatalmi és gazdasági központja lett.

Két másik metropolisz elvitathatta volna elsőségét: Babilon az Eufrátesz és Théba a Nílus mentén. Szanhérib azonban 689-ben pusztává változtatta a nagy Babilont, Assur-bán-apli pedig néhány évtizeddel később Thébát dúlta fel. Városok százait gyűjtötták fel és fosztották ki, az akkori világ majdnem valamennyi jelentősebb városát megsemmisítették. Érthető a próféták ítélethirdetése: „Jaj annak, aki várost épít vérengzéssel, és aki várat emel álnoksággal” (Hab 2,12); „Jaj a vérszopó városnak! Mindenestől hazug, és erőszakkal telve,

és nem szűnik meg rabolni” (Náh 3,1).

Az asszírok a meghódított városok lakosságát agyonütötték vagy halálra kínozták, kiégették szemüket, élve nyúzták meg őket, és hegyes karókkal szúrták át mellüket. Az előkelő polgárok karját, lábát, orrát és fülét levágták, a megcsónkított törzset pedig kalitkába zárva kiállították.

Jónás próféta azért haragszik meg az Úrra, mert adós marad a megígért „színjátékkal”.

Ninivét nem pusztítja el, s ez „... igen rossznak látszék Jónás előtt és megharaguvék” (4,1). Jónás nem adja fel a reményt. A városon kívül biztonságba helyezi magát és vár... Jónás könyvéből kiderül a próféta hiába vár.

De később Náhumnak és Sofoniásnak igaza lett. Ninivére szörnyűség várt. Az egyesült méd és babiloni seregek ostrom alá vették. A Tigris áradása alámosta a metropolisz falait, és ez 612-ben megadta a végső lökést: Ninivére támadtak. A babiloni sereget Nabukodonozor (Nabú-kudurri-uszur) vezényelte. Ismerte Ninivét, és maga is segédkezett az elhamvasztásában.

Ninive arra a sorsra jutott, amelyre ő juttatta a korszak legnagyobb városait: kifosztották, lakosait agyonverték, a várost mindenestől felégették. „Törtető lovak, kardok villogása, dárda villanása, sebesült tömegek, holtak sokasága, nincs számok az elesetteknek, megbotlanak hulláikban ... Akik híredet hallják, mind tapsolnak feletted ...” (Náh 3,3.19). Jónás is örömmel tapsolt volna...

A város maradványait 2400 évig homok takarta. Romjait az angol Henry Layard tárta fel 1846-tól 1851-ig Irak második legnagyobb városának, Moszulnak a közelében. Homok és téglatörmelék alatt rejtőzött Ninive, a rablók és megrablottak, a gyilkosok és áldozatok, a vér és arany városa, amely a Kr. e. VII. században azt tűzte maga elé, hogy minden más várost eltöröl a föld színéről, hadd ragyogjon csak ő: „Én vagyok, és nincs más” (Sof 2,13–15).

Tarsís

Nem Pál apostol Tárzusa (ApCs 22,9). Tarsís azonos a görög Tartésszossal, amely Hispániában (Spanyolország) volt. Hérodotosz történetíró szerint a VII. és VI. században mentek oda görögök. 1Móz 10,4 is görög városnak ismeri, mert a Jáván (Iónia) fiai közt sorolja fel. Ez 27,11 szerint élénk kereskedelem folyt közte és a föníciai partok közt, ahova ezüstöt, vasat, ónt és ólmot szállított. Tarsís-hajóknak nevezték el a tengerjáró hajókat (1Kir 10,22). Tarsís az ókorban a közeli ember számára a nyugati világ végét jelentette.

Jáfó (az Út-ban Ioppé, mai Jaffa)

Jáfó (szépség) nagyon régi kikötő város a Földközi-tenger partján. Már Kr. e. XV. században III. Thotmesz (Tutmózis) fáraó győzelmi listáján az Amarnai levelekben (Kr. e. 1410–1360) említett város. Dán törzséhez tartozott (Józs 19,46). Jeruzsálem kikötőjének számított: főleg a fővárosi szállítmányok ki- és behajózására szolgált a királyság korában.

Ide küldte Hírám, Tírusz királya a templom építéséhez szükséges fát (2Krón 2,15–16). Itt szállt egy Tarsísba induló hajóra Jónás (1,3). A babiloni fogság utáni templom építésekor megint ide szállították Tíruszból az építőanyagot (Ezsd 3,7). A Makkabeusok korában szír katonaság állomásozott e városban (1Makk 10,75). Makkabeus Júdás felégette (2Makk 12,3–6). Simon elfoglalta és kikötőjét, erődítményeit rendbehozta (2Makk 12,33–34; 14,5–34). A hellénizmus korában a Ioppé nevet viselte.

Itt lakott Thábita, a jótékony keresztény nő (ApCs 9,36–42). Péter egy ideig itt tartózkodott egy Simon nevű tímárnál (ApCs 9,43), Kornélius szolgálói ide jöttek, hogy Pétert Cézarába hívják (ApCs 10,5–40). Ma is mutogatják a templomot és a kolostort, mely a hagyományok szerint Simonnak, a jaffai tímárnak valamikori háza fölé épült.

A hagyomány tudni véli, hogy innen a joppei kikötőből indult el Péter apostol Római útjára. Ez a kikötő volt a keresztes hadjáratok idején a páncélos vitézek egyik kiindulópontja, s

később évszázadokon át a Szentföldre utazó zarándokok réve mindaddig, míg az új modern kikötők Haifában és Tel Avivban fel nem épültek.

Tehát a világ egyik legöregebb kikötőjének tartják: egyiptomiak, föníciaiak, görögök, karthágóiak, rómaiak, arabok járták. Hozták és vitték Kelet és Nyugat áruját.

Jaffa ma már omladozó falait egykor perzsák, görögök, egyiptomiak, arabok járták s páncélos kereszties vitézek ostromolták. Ezekről a dombokról nézte 1799-ben Jaffa elfoglalása után Napóleon is a tengert. Ma Tel Aviv első óvárosa. Tel Aviv első házának alapkövét 1909-ben rakták le. Azóta közel félmillió városra növekedett és elnyelte Jaffát is, az óvárost.

VILÁGABLAK

Lelki dinamit • *Christine Darg* (Revia Report CfaN Christ for all Nations 1/90. Fordította: *Pánczél János*)

%, „Hanem vesztek erőt, minekutána a Szentlélek eljő reátok: és lesztek nékem tanúim úgy Jeruzsálemben, mint az egész Júdeában és Samáriában és a földnek mind végső határáig.” (ApCs 1,8)

Az Igében az erőt jelentő eredeti görög szó „dunamis”, ebből származtatjuk ma a dinamót és a dinamitot. Kétségtelenül, ha az 1989. október 11-e és 15-e között Warriban (Nigéria, Közép-Afrika) tartott CfaN (Krisztus minden nemzetért) evangélizációt le akarjuk írni, azt legjobban lelki, szellemi dinamittal fejezhetjük ki.

„Az ördög nem tartóztathatja fel Isten robbanó dinamitot jelentő tervét” – jegyezte meg Bonnke evangélista. „Ha a dinamit robban, szétmegy minden irányba.” Ilyen módon a „Krisztus minden nemzetért” team (csapat) megérkezett Nigériába, a szellemi dinamit robbanni kezdett, amely a Warri környéki tengerparti vidéket úgy megrengette, mint egy Richter-skála szerinti 10-es erősségű földrengés.

Szellemi kiütés

Az evangélium velejáró ereje megnyilvánult a Szentlélek kenete alatt s ennek következtében a sötétség uralkodó erőit a magaslati helyekről kiütötték. Az evangélium „dunamis”-a pusztulást mért a sötétség királyságára hasonlóan ahhoz, mint amikor a dinamit minden irányba egyszerre kilövellve felrobban: Az ottani terület lakosságának több, mint fele jelent meg egyetlen összejöveten, ami 140 ezres létszámot jelent. – Az emberek tízezrei írták alá a megtérők nyilatkozatát. Minden este kézfelnújtással adott válaszok jelezték, hogy a tömegek éheztek az örömhírt, s készek voltak elfogadni. – Tömegesen nyertek Szentlélek-keresztiséget. – Isten népének egysége nyilvánvalóbb volt minden eddiginél azon a vidéken: 270 gyülekezet vett részt a tanácsadói és szervezői programokban.

Helyreállított csontok

Az alkalmakon jelentős csodák történtek: vakok és süketek gyógyultak meg, daganatok tűntek el, eldeformálódott csontok és végtagok erősödtek meg. Ez utóbbira megragadó példa egy 15 éves diáklány, Ochuko Odjiko esete. 9 évvel azelőtt egy motorbaleset következtében a gerince meggörbült az egyik irányban, az egyik keze pedig lebénult. Az orvosok azt mondták a szüleinek, a baleset után a csontok oly módon forrtak össze, hogy azt már többé nem lehet helyreállítani. De az evangélizáció alatt a gyógyulásért való ima közben Ochuko hirtelen azt érezte, hogy a csontjai elkezdnek mozogni és helyükre rendeződni. Miután aznap este hazament, a csontjai tovább mozogtak. Mikor a következő reggel felegyenesedve, egészséges testtartással bement az osztálytermébe, Ochuko megrendítő változása az egész iskolát

megállásra készítette. Az ő gyógyulása volt a beszédtemája a tanároknak és a többi iskolai dolgozóknak. Két nappal később Ochuko 138 ezer ember előtt állva az emelvényen mondta el a vele történt csodát és tett róla bizonytságot.

A warri-i összejövetelek többet jelentettek, mint egy hatalmas evangélizációs kampány; az az egész hét egyben egy nigériai tűzkonferenciának a hete is volt. Bonnke evangélista esti prédikációja mellett ugyanis még volt nappal is egy konferencia pásztorok részére, melyet Peter Vandenberg lelkipásztor vezetett. Délutánonként, hogy kihasználják az időt, mialatt tömegek összegyűlnek, Rolf Cilwik, a frankfurti missziós központ pásztor tanított a gyógyulásról. Ezenkívül első ízben egy női konferenciát is tartottak.

„Kiütni” az ördögöt

Amikor egy körülbelül 200 ezer lakosú vidéken 138 ezren mennek el egyetlen összejövetelre, akkor nyugodtan elmondhatjuk, hogy az evangélium hirdetése teljesen nyilvános eseménnyé vált, amire minden ember felfigyel. „Engem nem azért érdekelnek a tömegek, hogy túltegyek más evangélistákon, hanem hogy kiüsem az ördögöt” – mondta Reinhard az egyik délelőtti csoportáhtaton. Avwomakpa püspök, az egyik környékben levő nagy gyülekezet pásztor az azt mondta, hogy az összejövetelek nagy létszámának egyik legcsodálatosabb hatása az volt, hogy a város fiataljai büszkén mondták magukról, hogy ők keresztények. – Az alkalmakon szinte kézzelfogható volt Isten jelenléte. Sokszor előfordult, hogy az esti égen levő sötét és sűrű felhők, melyek úgy látszottak, mintha mindjárt felhőszakadásban törnének ki, egyszerűen eltűntek. A dicsőítés, a magasztalás és a Szentlélek kenetével teljes prédikáció megnyitotta az eget. Az emberek éheztek az Isten ígéjére, és az evangélium hirdetését nyitott szívvel fogadták.

Több lelkipásztor is elmondta, hogy az emberek elsősáamú lelki problémája a bálványimádás volt. A Ju-Ju boszorkányság gyakorlata nagyon elterjedt volt azon a vidéken. Mégis sokan, akik elfogadták az evangéliumot, teljes szabadulást nyertek. Mindezt a Krisztus mellett hozott sokezer döntést, és azt, hogy azon a területen lerombolták a Sátán erődítményeit, többhetes közbenjáró imádság készítette elő. Mrs. Gaby Wentland, a CfaN nyugat-afrikai részlegének egyik közbenjárója – egyike volt a női konferencia vezetőinek – elmondta, hogy az imacsoportjukkal, végig a Szentlélektől vezetve megkötözték a levegőbeli démoni erőket és az embereket feloldozták az evangélium elfogadására a Mt 18,18 szerint.

Tűz a csontjainkban

Az egyik összejövetelen, miután Bonnke arról prédikált, hogy meg kell tisztítani a házukat mindenfajta okkult dologtól, egy ember bűnbánatot tartva kihozott egy táskát, amiben varázslási kellékek voltak, és beleegyezését adta, hogy mindenki szeme előtt a helyszínen elégessék. Ez az eset hatalmas vizuális segítség volt, felszabadító tényező sok megkötözött számára.

Az egyik lelkipásztorokkal közös ebéden Bonnke tüzesen beszélt Isten akaratáról a megmentéssel kapcsolatban és az Ő változhatatlan jelleméről. Majd próféciát mondott, hogy ezek a pásztorok segíteni fognak megváltoztatni nemzetük és az afrikai kontinens sorsát. Ezt követően sokan bizonytságot tettek arról, hogy ez az üzenet valósággal „tűz a csontjaikban” és egyben kihívás, hogy nagyobb dolgokat tegyenek, mint az evangélisták.

270 együttműködő gyülekezet

Kétségtelenül a warri-i összejövetelek nagy sikerében egy fáradhatatlan ghánai munkás – Jonh Darku lelkipásztor, a CfaN nyugat-afrikai részlegének igazgatója – szervezői képességeinek is része volt. Az alapozó, előkészítő munka, amit Darku végzett a sajtóval, a pásztorokkal és a 270 gyülekezettel, felbecsülhetetlen értékű. De Bonnke érezte, hogy ezekkel az alkalmakkal a nyugat-afrikai kézifék – ahogy ő nevezte – ki lett engedve, és hogy az

összejövetelek hatalmas lendülete még gyorsulni fog, ahogyan a CfaN csoportja Nigérián át észak felé halad. Ugyanúgy, ahogy Kánaán népeinek szíve megolvadt, amikor Izráel fiainak hőstetteiről hallottak, a sötétség erői is bizonyára remegnek az evangélizációs támadás folytatásának tervétől Nigéria többi városában. Az evangélium dinamit ereje az Úr felhatalmazásával és áldásával meg fogja zavarni az ellenséget és futásra kényszeríti, mint mindig!

{k1990304}

KÖRKÉP

„...ha ő nem beszélgetett volna annyit, én már akkor megtértem volna.” • Telegdi József

Riportmontázs a nyári ifjúsági napok résztvevőivel – Kadarkút

A tábortűz az ifjúsági napok záróakkordja volt. A tűz körül felsorakozók között körbejárva faggattam a fiatalokat. Egybehangzóan azt tanúsították, hogy a táborozás három napja tartalmasan és jól telt el. (A beszélgetések szövege az élő beszéd spontaneitását és nem mindig választékosságát hordozza magán.)

– *Nagyon készültél erre az ifi találkozóra?*

– Nem.

– *Hogy-hogy eljöttél ide?*

– Kaposvárról, a szomszédból érkeztem. Megérte eljönni. Megmaradnak az emberben azok a példák, történetek, amelyek a tanításokban elhangzottak. A kiscsoportos foglalkozások is jók voltak.

– *Hoz ez valami gyakorlati változást az életedben?*

– Gyakorlatit? Különösebben ... nem tudom ... nem.

– *És miért nem?*

– Mert ezek részletkérdések.

– *Te már az Úr gyermeke vagy?*

– Igen. (Csetényből származom.) Ez a konferencia igazából nem nekem szólt. Ha három évvel ezelőtt mondták volna ezeket nekem, akkor azt mondanám, megfordult (megváltozott) az életem. Sok fiatal most kezd utolérni. Amit az ember itt három nap alatt megtanul, az majd lassan három év alatt beleverődik.

– *Azért van még mit finomítani neked is?*

– Van, van! Amíg élünk.

– *Honnan jöttetek?*

– Debrecenből. Nagyon sokat jelentett számunkra ez a pár nap. Például egyik társunk meg lett érintve a Szentlélek által, közel állt ahhoz, hogy megkapja a Szentlélek-keresztiséget.

– *A lelki harc, a területfoglalás volt a főtéma. Te milyen területet tudsz elfoglalni, amit eddig még nem hódítottál meg?*

– ...

– *Nehéz kérdés?*

– Hát, elég nehéz.

– *Bevonok egy fiút is a társalgásba. Segíts megfogalmazni a választ!*

– Úgy kérdezel, mint egy újságíró!

– *Nos, egy újságírónak mit válaszolnál?*

– Először is, a jó Isten ébresztgetett bennünket, mert Ő jelen volt. Rá kellett ébrednünk a hiányosságainkra.

– *Mire? Engem konkrétan érdekel: eddig ezt meg ezt csináltam (vagy nem csináltam), ezután pedig ...*

– A befőtt kereszténység felett akarok győzedelmeskedni! András testvérünk a befőtthöz hasonlította a mai kereszténységet. Legalábbis több helyen ez a jellemző. Elénekelgetjük a mi kis énekeinket. Nem mozdulunk ki se jobbra, se balra. Mint egy befőttes üvegben, megfonnyadunk ... nincs fejlődés, nincs erő ... Mert egy ponton megelégedtünk: nekünk ez így jó. Harcolni, azt már nem.

– *Ezután ki akartok mozdulni?*

– Ki! Már ki is mozdultunk. Egy kis „élesztőt” kell tenni a befőtthe és megmozdul... Kimentünk Kadarkút főterére és elfoglaltuk Jézus nevében, és az tulajdonképpen már az Úré, ez száz százalék!

– *Miben mutatkozik meg, hogy elfoglaltátok?*

– A fiatalok hittel bevonultak oda, az egész sokaság, és evangélizáltunk. Itt egy élő példa: meghívtak bennünket, egy néhány fiatal, hogy tegyünk bizonyosságot az ottani katolikus templomban; tehát hallani akarnak. Voltak megtérők is a főtéren.

– *Sokan hallották az élő evangéliumot?*

– Az evangélizálással megmutattuk: igenis, Jézus él! Az emberek azt várják, ne csak beszéljünk, hanem mutassunk is végre valamit, az erőt, az élő Isten erejét. Ha meggyőződéssel, bátran odaállunk, bizonyítjuk: az én Istenem élő Isten.

– *Ilyen alkalmakkor kaptok erőt és bátorságot arra, hogy akkor is bizonyosságot tegyetek, ha innen elmentetek?*

– Persze, ez minden reménységünk. Jézus erre hívott el bennünket.

– *Jött a csoporttal olyan fiatal, aki még nem az Úr Jézusé?*

– Nem.

– *Legközelebb gondoljatok rájuk is!*

– Nekem személy szerint eddig nem volt bátorságom, hogy ismerőseimet, munkatársaimat elhívjam a gyülekezetbe, éppen azért, mert nem tudtuk volna megtartani őket. Jóllehet elhívtam őket és egy hétig is beszélgettem volna velük az igazságról, de hamarosan elmaradtak volna a gyülekezetben tapasztaltak miatt.

– Hiányolom, hogy mindenbe beletörődünk, egyfajta vallásosságba. Nincs bennünk élet. Ha hiányzik a Szentlélek ereje, képletesen szólva az „élesztő”, akkor teljesen kihalunk. Vágyam: a Szentléleknek azzal az erejével továbbmenni, amit itt kaptunk, mert megújultunk. A megújulásra nekem nagy szükségem volt, mert az utóbbi időben nagyon megkeseredtem az említettek láttán.

– A szem a lélek tükre.

– *Ahá, látszik is rajtatok!*

– *Most Békésen laksz, Albert?*

– Nem, Pakson. A paksi ifjúságot képviselem.

– *Mit nyújtott e néhány nap?*

– Ezentúl másként fogok harcolni a Sátán ellen. Eddig is tudtam, hogyan kellene, de csak most érlelődött meg az elhatározás, hogy méginkább...! Területeket kell meghódítanom.

– *Melyeket?*

– Egész Paksot! Az Úr küldött oda. El is kezdődött egy munka. Nem az én érdememért, hanem az Úrért.

– *Mi lesz az első lépés?*

– Sokkal többet fogok imádkozni. Sok mindent tettem eddig is, csak éppen az imaéletem volt gyenge.

– *És mi lesz a második lépés?*

– A tanításban több lépcsőfokról hallottunk. Ezeket akarom meglépni: 1. ismerni kell az ellenséget; 2. föl kell öltözni a lelki fegyverzetet; 3. a térképet, vagyis a harcmodort

megismerni; 4. kapcsolatban lenni a Fővezérrel.

– *A paksi gyülekezet lelkületében történt-e változás?*

– Jórészt a többiek is hozzám hasonlóan nyilatkozhatnának. Sajnos, néhányan kilógtak a sorból.

– *Nem vettek részt a közös programokban? Maszekoltak?*

– Hát, igen.

– *Van merszed bizonyosságot tenni?*

– Már a harmadik evangélizációnkat tervezzük Pakson. Eddig a művelődési központban tartottuk, utcán még nem. Háromszáz plakátot és ezer meghívót „dobtunk szét” a városban. Az evangélizáció előtt könyveket árusítottunk az utcán. Ötszáz meghívót azok között osztottunk szét, akik megálltak, nézelődtek, vásároltak. Személyesen is meghívtuk őket. Közülük 100–150 fő jött el.

Beindítottunk egy klubfoglalkozást is másfél hónappal ezelőtt. Hatvan személy már megfordult a klubban, teljesen hitetlenek. Közülük tízen megmaradtak. Négyen-öten velünk jöttek a táborozásra, ketten itt nyertek Szentlélek-keresztiséget. Tegnap este megtért egy fiatal, aki nem hívőként jött velünk.

– *Hogyan történt?*

– Jó imaóránk volt, s egyáltalán az itt tapasztalható légkör megfogta. Hamarosan 10–12 személyt fogunk bemelegíteni Pakson. 40 év után ismét a Dunában!

(A gondolatsorba K. Ildi is bekapcsolódott:)

– A csoportunkkal jött egy lány is, aki még nem volt megtérve.

– *Nem botrányozott meg az ifjúság viselkedésén, vagy valamin?*

– Nem! Azt mondja, nem gondolta, hogy ilyen jól fogja érezni magát. Tegnap este megtért és Szentlélek-keresztiséget is kapott. Szóval, számomra ez volt a csúcs. Kissé tömény volt neki a tanítás, nem mindent értett, hiszen most hallott először ilyen dolgokról, de nagyon jól érezte magát.

– *Te mit csinálsz a missziós csoportban?*

– Imádkozom, énekelek és gitározom.

– *Szerinted az „csak” imádkozás, vagy egy igen fontos lépés?*

– Nem csak imádkozni kell, de az az első, mert nem a világ szerint harcolunk. Ott dől el a csata az Úr előtt.

– *Plakátot tettél már ki?*

– Igen, izgalmas munka. (Ő volt az első, aki plakátokat helyezett ki.)

– *Engedélyt kérsz, vagy látsz egy (alkalmas) üres helyet és kiragaszod?*

– Első ízben engedélyt kértünk a tanácstól.

(Egy másik közbeszóló:)

– Úgy hallottuk, most jött ki egy rendelet, miszerint nem szabad „csak úgy” plakátokat kitenni.

– *Lesz bátorságotok kilépni a világ elé Kisvárdán? (L. Ferenc:)*

– Nincs más választás. Nem lehet Istennel játszani. Az Úr azt várja: tegyünk tanítványokká minden népet.

– A világ felé eddig nem nagyon nyitottunk Debrecenben. Erősebb volt a félelem, mint az Úr szava iránti engedelmség.

– *Az Úr szava erősebb, ne engedjétek, hogy a félelem elnyomja!*

– A kezdő lépések megtétele nehéz nekünk. Amikor az a nagy evangélizáció ment végbe városunkban, akkor az egész ifjúságunk tevékenyen részt vállalt belőle.

– *Most kezdjétek el ti! Milyen benyomást gyakorolnak rád ezek a fiatalok és az énekeik? –* szólítok meg egy kadarkúti fiút.

– Nincs gond ilyenkor ... megkönnyebbülök ...

– *Gondoltál már arra, hogy Isten boldoggá, szabaddá akar tenni?*

- Nem hiszek Istenben.
- *Nem tudod elhinni, hogy Jézus feltámadott, él és megbocsátja bűneinket?*
- Ez az, amit nem hiszek el.
- *A hit hinni akarással kezdődik. Akarj hinni, meggyőződni! És amikor Ő hív, engedelmeskedj!*
- *A dudari fiatalok mit vártak e napoktól?*
- Egy kis életet! – vágja rá K. Pálma.
- *Volt, van?*
- Volt és van.
- *Másokban?*
- Bennünk is.
- *Mit kaptatok?*
- Lelki megújulást, erőt.
- *Otthon miben fog ez megmutatkozni?*
- Majd elvállik.
- *Mégis?*
- Elkezdődött az ifjúsági munka, és az itt kapott megújulás kell a továbbiakhoz.
- Egy ilyen tábor arra szolgál, hogy a hitben megerősödjünk. Én csak egy fél éve tértem meg.
- *Hogyan kerültél kapcsolatba hívőkkel?*
- Stoppoltam az országúton. Hívő srácok vettek föl a barátnőmmel együtt. Spontán kezdődött a beszélgetés. Kazettát hallgattak. Rákérdeztünk. „Hívő zene” – mondták. És beszéltek nekünk a hitről, meg arról, hogy ők hogyan élnek. Két órán át utaztunk és megtárgyaltuk a dolgokat. De utána még minden kérdés nyitott maradt. Nekem nagyon sok idő kellett ahhoz, hogy a hallottakat megemészssem. Nem hiszem, hogy butább vagyok, mint a többi, de okosabbnak se hiszem magamat. A kocsiban a barátnőm rengeteget dumált, ezért a fiúk nem tudtak nekem minden fontosat elmondani. Meggyőződésem, ha ő nem beszélgetett volna annyit, én már akkor megtértem volna. Utána leveleztem hívő fiatalokkal.
- *Szüleid mit szóltak a megtérésedhez?*
- Meglepődtek. Nem haragszanak, de azért azt mondják, ne nagyon hangoztassam. Csaknem szégyellik. Nem magunk között, hanem mások előtt: mit szólnak, hogy ez a lány hívő lett ...
- *Neved?*
- Sz. Tünde, Pécelről.
- Úton, útfélen bizonyosságot teszünk – *veszi át a szót M. Géza.* – Izgalmas munka. Személy szerint én nem félek tőle. Egyik vasárnap ifjúsági körben azt kaptuk az Úrtól, hogy menjünk ki és beszéljünk fiatalokkal. Kimentünk. Néhány csöves gyerekkel találkoztunk. Köszöntünk és elmondtuk, hogy kik vagyunk.
- *Nem féltetek, hogy megvernek benneteket?*
- Á, nem. Ez annyira természetes: odamész a barátaidhoz és azt mondd, szevasztok, miért álltok ti itt a téren, nincs semmi értelmes dolog, amit tudnátok csinálni?! Akkor jönnek a szavak a szánkba!... Nem sokat beszélgettünk, körülbelül 10 percet. Meg is ígérték, hogy másnap, hétfőn eljönnek az ifjúsági órára. Ígérték, összeszedik a barátaikat. El is jöttek, vagy 15–20 fő, imaórára. Igaz, egy órát késtek.
- *Nem ijedtek meg az imádkozástól?*
- Nem azzal kezdjük. Ilyenkor, ha kívülállók jönnek, a négy-öt ifjúsági vezető közül páran félrevonulnak velük beszélgetni, a többiek pedig imádkoznak. Ezen a nevezetes estén félbeszakítottuk az imádkozást, és csak beszélgettünk. Ez egy hónapja történhetett. Vasárnap az egész gyülekezetnek elmondtuk: Jönnek! Ne lepődjenek meg, ha ötvenen be fognak ide állítani.
- *Nem ijedtek meg?*
- De először mindenki csodálkozott, mi lesz ebből... Egyik testvérünk azt mondta: Hát, Géza,

már nagyon sok embernek tettem bizonytságot, de nem jött el egy sem. Ne számítsál te arra, hogy ötvenen eljönnek, mert ezt csak úgy mondták. Erre én: Hiszem, hogy el fognak jönni... Nagyon felkészültünk.

– *Es mi történt?*

– Elérkezett a 4 óra – semmi... negyed 5 – semmi... mindenki feszült a várakozástól... Mi lesz?... 50 ember... Az lett a vége, hogy a fiúk egy és negyed órát késtek. Éppen akkor érkeztek meg, amikor befejeződött volna az istentisztelet. Ugyan nem ötvenen, de elég sokan eljöttek, olyan huszonöten.

– *Nem ment haza a gyülekezet? Mit csináltatok?*

– Elkezdtünk dicsőítő énekeket énekelni, és folyamatosan bizonytságot tenni... Van közöttünk elég sok új megtért. Ebben az évben – nem számoltuk össze – vagy harmincan megtértek.

– Az érdeklődők közül még egy sem tért meg, de kapcsolatban vagyunk velük, 8–10 fiú, néha 15 is visszajár.

Egy lány fűzi tovább a gondolatsort.

– Volt egy srác, aki eléggé „poénra” vette a dolgokat (komolytalanul). Ő hívta a többieket. Nagyfiúnak érezte magát. Csak egy jó poénnak szánta az egészet. Amikor azt láttuk, hogy a mi köreinket is széthúzzák, akkor egészen komolyra fordítottuk a szót: „Mégis miért jöttetek, mi hozott ide titeket?” – Hát érdekel, mit csináltok stb... P. Zoli feltette a kérdést annak a nagyszájú gyereknek: Érzed-e, hogy vannak bűneid? – Nekem? Hát én úgy élek, mint más rendes ember. Itt közbeszólt az egyik társa: Figyelj már, azért loptál egy-két... – Micsoda? Hát az semmi... Különben is régen történt... Nekem nincsenek bűneim. Úgy követtem el dolgokat, mint mások és nem hiszem, hogy ettől én bűnösebb vagyok. Erre Zoli: – Mit tennél, ha Jézus ebben a pillanatban visszajönne és mindent fel kellene sorolnod, amit cselekedtél az életedben? – Semmi probléma nem lenne, én simán eléje mernék állni...

– Legközelebb ez a fiú különös eseményről számolt be. Azt álmolta, hogy megjelent Isten, illetve nem tudja ki, de az illető egészen kicsi korától kezdve felsorolt neki mindent, amit tett.

– Olyan dolgok jöttek elő – mondotta –, hogy a hátam borzongott. A legapróbb momentumokra is rámutatott. Teljesen leizzadtam. Felriadtam szörnyű álmomból. Rosszul éreztem magam, kicsit félttem is.

– Az alkalom imádkozással zárult. Ő volt a csapatból az, aki hangosan is imádkozott velünk.

– Nagy meglepetésünkre a második alkalomra gyönyörűen felöltözve, jól ápoltan érkeztek. Húha, mondom, itt változtak a dolgok...

– Az elmúlt napok alatt buzdítást kaptam. Nem szabad elkapkodni a bizonytságtételt. Ha nincs meg rögtön a látszata, akkor sem szabad abbahagyni, hanem harcolni kell.

– *K. Gábor:*

– Már korábban megtértem, de volt egy kis kicsúszásom, visszaestem. Egy hete jöttem vissza. Csöves voltam, meg minden. Újra megtisztultam. Nem várom, hogy a harc megszűnik.

Megadta az Úr nekem, hogy tisztábbak lettek a gondolataim. Remélem ez így marad.

Megmondom volt barátainknak: visszahúzott a bűn, de Isten ismét megbocsátott. Bár lehet, nem fogják elhinni.

– *Ha erősen megállsz, ezt látni fogják, és bizonytságot lesz az életed! Egyébként van egy kis szégyenérzet benned, ha Jézusról kell beszélned?*

– Nincs. Tudok figyelni az emberre, s közben imádkozni is, míg beszélgetek.

– Kicsi koromtól fogva vittek a szüleim gyülekezetbe. Az utóbbi években vasárnaponként még eljártam a békeesség kedvéért, de valahogy hidegen hagyott az egész dolog. Tavaly októberben szöktem át Nagyváradról. Kimentem a világba, de már megtértem. Az idén februárban kezdtem el a Budapesti Dózsa György úti Gyülekezetbe járni. Tegnap este fogadtam el igazából az Úr Jézust.

– *Otthon volt részed ilyen táborozásban?*

– Más városok gyülekezeteibe mentek át fiatalok, de ilyen nem volt. Nagyon jól érzem itt

magam. Összeörrenés sem történt a múlt napokban. Nem volt kivel.

– *Nem? Hiszen jó pár százan lehettetek együtt.*

– Szeretetet kaptam itt.

– Mostmár egészen másként látok.

Az Ifjúsági Bizottság néhány tagját és még másokat is megkérdeztem az ifi napokról alkotott véleményük felől. A következő számban a velük készített beszélgetést közöljük.

{k1990305}

Éneklők és hallgatók

{k1990307}

Utcai evangélizáción szólók...

{k1990310}

Néhány ifjúsági vezető...

{k1990311}

... és még néhány

{k1990312}

Erőt kérve

GONDOLKODÓ

A tudomány és a hitünk • Kovács Zoltán

Első ránézésre a hitnek és a tudománynak vajmi kevés köze van egymáshoz. Az ok, amiért mégis e két fogalom kapcsolatát választottam elmélkedésem témájául az, hogy az utóbbi időben a tudomány és a hit közötti viszony zavarossá vált. Köszönhető ez a Magyarországon több, mint negyven évig uralmon levő marxisták azon igyekezetének, hogy a tudományos gondolkodást szembeállítsák az Istenhittel, és a dialektikus materializmus segítségével tudományosan bizonyítsák azt az emberi kitalációt, hogy Isten nem létezik. Ez a törekvés olyan vélekedést szült, hogy a tudomány szemben áll az Isten-hittel, a kettő kibékíthetetlen ellentétben van, és a tudomány álláspontja szerint Isten nem létezik.

A fenti következtetések akkor lesznek igazán tarthatatlanok, ha jobban szemügyre vesszük, hogy mivel is foglalkozik a tudomány, illetve mire vonatkozik a mi hitünk.

A tudomány az anyagi világ (természet, társadalom) jelenségeinek vizsgálatával foglalkozik, ezen jelenségeket magyarázza, okaikat kutatja, és jó esetben arra irányul, hogy az anyagi világ jelenségeiről szerzett ismereteket az emberiség javára felhasználja. A filozófia, a „világnézet tudománya” is megmarad az emberi okoskodás szintjén; még ha Isten létezéséről elmélkedik is: Az elmélkedés, a vita pedig kétségtelenül a tudomány, és nem a hit módszere.

És mi a hit? „A hit pedig a reményelt dolgoknak valósága és a nem látott dolgok felől való meggyőződés” (Zsid 11,1). Tehát a nem látott dolgok felől való meggyőződés, más szavakkal: az általunk érzékelhetetlen szellemi világ megismerése Isten kijelentései alapján.

A tudomány az anyagi világ, a hit pedig a szellemi világ megismerésének eszköze. A kettő vizsgálati tárgya különböző, állításaik nem összemérhetőek. Ily módon viszonyuk csak semleges lehet, mivel állításaik találkozási pont híján elsiklanak egymás mellett. S valóban, a tudomány nem is állítja azt, hogy Isten nincs, ezt csak a marxista „tudomány” állítja, amit nekünk negyven éven keresztül „a” tudományként jelenítettek meg. Nyugaton például ma is működnek olyan tudományos kutatóintézetek, amelyek az evolúciós elmélettel szemben isteni teremtés talaján állva közelítenek az élővilág problémái felé. A tudomány és a hit különböző vonatkozási területei miatt Istent nem lehet tudományos módszerekkel keresni. Ha valaki mégis ezt tenné, és arra az eredményre jutna, hogy nincs Isten, hasonlatos lenne ahhoz az emberhez, aki körtefán keresvén az almát, mivel nem találja, azt állítja, hogy alma nincs is.

Istent csak hit által lehet megismerni. „Hol a bölcs? Hol az írástudó? Hol e világnak vitázója? Nemde nem bolondsággá tette-e Isten e világnak bölcsességét? Mert minekutána az Isten bölcsességében nem ismerte meg a világ a bölcsesség által az Istent, tetszék az Istennek, hogy az igehirdetés bolondsága által tartsa meg a hívőket.” (1Kor 1,20–21)

Előfordul, hogy hívő emberek tudományos eredményekkel próbálják igazolni a Biblia állításait, mintha a mi hitünk igazolásra szorulna! Hadd hozzam fel példának azt a közismert történetet, miszerint tudósok számítógépbe táplálták a világtörténelem eseményeit, és a gép azt jelezte, hogy egy nap hiányzik, s a hiányzó napra a számítógép a Bibliából ismerteket fogadta el igaznak (Józsue szavára megállt a Nap és a Hold majdnem teljes egy napig, plusz az Úr Ezékiásnak adott jelül visszatérítette az árnyékot Akház napóráján tíz fokkal). A történet szerint a kettő összege teszi ki a hiányzó egy napot. Gondolom, nem kell fejtegetnem a történetben szereplő számítógépes program előállításának lehetetlenségét, nem is beszélve arról, vajon mennyi idő volt az a „majdnem teljes egy nap”, amiről az Ige beszél Józsue könyvében (Józs 10,13).

A fentebbi elrettentő példához hasonló „bizonyító” történetek azért jelennek meg, mert szerzőik a tudományos állításokat megingathatatlanoknak, sőt a Biblia szavánál is biztosabbnak vélik, és ily módon az Ige megerősítésére próbálják meg felhasználni. Ez annál is meglepőbb, mivel tudjuk, hogy a Biblia az Úr szava – „...a Szentlélektől indítatva szólottak az Istennek szent emberei” (1Pét 1,21) – s mint ilyen, nem szorul bizonyításra. Isten szava, a Biblia akkor is igaz volna, ha azzal homlokegyenest ellenkezne minden tudományos állítás! Igazságát emberi okoskodással nem lehet megerősíteni, de meggyengíteni sem! A tudományos állítások korántsem ilyen erősek. Ha megnézzük a tudomány fejlődését, azt tapasztaljuk, hogy az jóformán a tévedések története, olyan kevés a maradandó, igaz állítás a feledésbe merülő téves állítások tengeréhez képest. A ma nehéz munkával megszerzett ismeret könnyen nevetségessé válhat 50–100 év múltán, miként sokszor mi is nevetünk elődeink elgondolásain. S nem tudjuk, hogy a ma igaznak vélt állítások közül mi marad meg igaznak az ismeretek gyarapodásával, és mi válik hamissá. A tudományos állítások nem örökérvényűek, és egyáltalán nem biztos, hogy igazak. Állandó bizonyításra szorulnak, támogatásra például az igei igazságok irányából, és egyáltalán nem alkalmasak az utóbbiak igazolására.

Nem kell tehát, hogy kisebbrendűségi érzésünk legyen a tudománnyal szemben; mert ők „tudják, mi meg „csak” hisszük. A mi hitünk magasabbrendű dolog a tudománynál! Végezetül álljon itt egy igevers arról, hogy az Úr hogyan látja az emberi tudományt: „És adám az én elmémet mindazok vizsgálására és bölcsen való tudakozására, melyek lesznek az ég alatt. Ez gonosz, hiábavaló foglalatosság, melyet adott Isten az emberek fiainak, hogy gyötrődjenek vele.” (Préd 1,13)

KRITIKA

„Mi az igazság?” • Makovei János

%, ...mert maga a Sátán is elváltoztatja magát, mintha a világosság angyala volna.” (2Kor 11,14)

Nem kezdhetem másként véleményem ismertetését néhány most megjelent és igen divatosá vált könyvvel kapcsolatosan, minthogy előrebocsátva leszögezem: napról-napra egyre világosabb és egyértelműbb az a tény, hogy: **a Bibliának igaza van!** Döbbenetesen igaza, amikor arról ír, hogy eljön az idő, amikor az emberek meghalnak a félelem miatt! Ennek a halálos félelemnek pedig az a forrása, hogy a **bűn** abszolút értelemben is **tönkre tesz mindent az emberben és az ember körül**. Soha ennyi betegség! Soha ilyen halálosan

szennyezett környezet! Hiábavalónak bizonyult minden isteni figyelmeztetés. Az ember belerohant saját vesztébe. Most, a kései eszmélés pillanatában is végzetesen **rossz helyen keresi a megoldást**. Ékes bizonyítéka ennek az a két könyv is (amelyhez hasonló tartalommal több is megjelent), mely az utolsó idők kétségbeesett segélykiáltására kínál megoldást – de nagyon hamisat. Az *Agykontroll* és a *Gyógyíthat*s című könyvekről van szó.

Mindkét könyvben látszólag annyi jó van felhalmozva az ember életét illetően, hogy Jose Silvát és mellette Philip Miolet – a könyvek szerzőit – joggal lehetne az emberiség modern kori megváltóinak tekinteni. Nincs az a betegség, baj, probléma, amin az *Agykontroll* módszere ne segítene! A buta ember is gyorsan megtanul bármit, a beteg (gyakorlatilag bármelyik betegségből) meggyógyul, az üzleti életben sikeressé válik a legkétbalkezesebb vállalkozó is, és az elveszett repülőjegyet is meg lehet találni pillanatok alatt, ha egy nyugodt sarokban „elmélyed az ember a szintjére”! Csak a lélek (a szellemünk) büntől való szabadulásáról, az üdvösség megtalálásáról és Jézus Krisztusról nem esik szó ebben a „csodálatos módszerben”. Ő ebből bizony kimarad teljes egészében! És itt, ezen a ponton kell rámutatni e könyvek hamis voltára a hívó ember szempontjából.

Az *Agykontroll* módszerével az ember „mechanikusan” belenyúl abba a szellemi világba, amely Isten fennhatósága alá tartozik. „Felszabadítja” az Isten büntetésével ötödére-tizedére szűkült agy-kapacitást, hogy a maga kénye-kedve szerint „cselekedhessen csodákat” a maga és a mások életében. Ez az „önfelszabadítás” pedig, ezzel a „csupa jó és pozitív lehetőségével” kiszolgáltatja az ember szellemi életét annak, aki most ugyan a világosság angyalaként jelenik meg, de „...Embergyilkos volt kezdettől fogva...” (Jn 8,44) Ez a kiszolgáltatottság éppen azzal jön létre, hogy az ember a maga kezébe veszi ezt a kulcsot. E két könyv kapcsán szeretném még megemlíteni azokat a jelenségeket is, amelyek mai körülményeink között egyre nagyobb méretekben és egyre gyakrabban „ejtik bámulatba” a gondjuk-bajuk-betegségük elől menekülőket. Az emberek lázas igyekezettel, izgalommal adnak tovább reményt keltő címeket: Fülöp-szigetek, Franciaország... csodadoktorok, kézugyógyítók (kézzel gyógyítók), lelkenedző beszámolók az eltávolított rákos daganatokról, agytumorokról (lásd *A manilai csodadoktorok* c. könyvet). Igen látványos csodák, látszólag az ember javát szolgáló gyógyulások, megmagyarázhatatlan erők működése. Olyanoké, amelyek hosszabb-rövidebb időre rendbehozzák az ember testét, de a lélekről (szellemről), az üdvösségről, a bűnök elrendezéséről, Jézus Krisztusról szó sem esik. Pedig „...mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkében pedig kárt vall?” (Mt 16,26)

Nagyon egyértelműen le kell szögeznünk, hogy annak ellenére is, hogy valami „halovány vallásosság” jelen van ezeken a „gyógyító rendelkezéseken” – semmi közük nincs ahhoz, amiről Jézus Krisztus beszélt: „Azokat pedig, akik hisznek, ezek a jelek követik: az én nevemben ördögöket űznek ki, új nyelveken szólnak, kígyókat vesznek fel, és ha valami halálosat isznak, nem árt nekik, betegekre teszik rá a kezüket, és azok meggyógyulnak.” (Mk 16,17–18)

A „megtévesztés lelke” rászakadt erre a világra! Az ami ez esetben történik „valóságos” ugyan, tehát nem ügyes trükk, vagy szemmel követhetetlen bűvészmutatvány. Nem! Itt igenis történik valami. Csak ehhez Istennek és Jézus Krisztusnak nincs semmi köze! Idegen erő és hatalom ez, amely most is, épp úgy, mint évezredekkel ezelőtt, úgy lép fel, mint az ember legnagyobb jóakarója! És az ember bedől neki, mert gyors és igen látványos eredményt kínál fel a Sátán.

Valaki így fejezte ki véleményét: „inkább meghalok, de így nem akarok meggyógyulni!” A lelkem mélyéig igazat adtam neki. De ugyanakkor felszakadt szívemből a kérdés is: Valóban meg kell halnia annak, aki nem megy el a manilai csodadoktorhoz? Hiszen Isten örökérvényű Igéje az előbb említett idézet szerint is nagyon világosan közli, hogy az Ő gyermekeinek is lesz hatalmuk arra, hogy: „...betegekre teszik rá kezeiket, és azok meggyógyulnak.”

Nagyon itt lenne az ideje annak, hogy az *Agykontroll*, és *A manilai csodadoktorok* ellen ne csak könyvkritikával vegyük fel a harcot, hanem az Isten Szentlelkének erejével is!

Végezetül még annyit: ha valamikor szükség volt arra, hogy az ember az Isten Igéjét naponként tanulmányozza és imádkozó szívvel járjon a Szentlélek világosságában, akkor ma különösen szükséges ez, mert a keresztény irodalom számos „nagy horderejű” és igen közkedvelt, széles körben olvasott művében is veszélyes, hogy olyan lelki „határhelyzetet” tárnak az olvasó elé, ahonnan a „saját értelmezés” nagyon könnyen tévútra vezethet. Éppen azért is közkedveltek általában ezek a művek, mert hangzatos és mindig a saját helyzet szerint könnyen értelmezhető „igazságokat” tartalmaznak.

A magam részéről – anélkül, hogy ebből a kategóriából most egyetlen könyvet is megneveznék – azt tudom tanácsolni, hogy minden mondatot, vagy „nagyon új és érdekes gondolatot” rá kell tenni az Ige mérlegére oly módon, hogy azt végig kell gondolni az Ige szellemében, és ha így végighalad az ember e gondolatokkal különösen az újszövetségi igéken, bizony előbb vagy utóbb kiderül a „sántító igazság”. De ehhez ismerni kell az Isten Igéjét!

Olvasd hát imádkozó szívvel a Bibliát! Tudakozd és tanulmányozd!

Hanglemez ajánlat • Tfirst Ernő

Orgonazenét kedvelő olvasóink figyelmébe ajánlunk három hanglemez, amelyek mindegyikét a Hungaroton adta ki a közelmúltban.

A múlt évben jelent meg Spányi Miklósnak egy felvétele, amelyen J. S. Bach műveket játszik a szombathelyi Kálvária-templom orgonáján. E hangszert kifejezetten a barokk zene előadására építették. Hangja színes és áttetsző, lehetővé téve ezáltal azt a hangzást, melyben az egyes szólamok mozgása is jól követhető. A lemezen Bach ismert művei szólalnak meg, köztük a népszerű d-moll toccata és fuga. Az orgona hangolása is stílhű, s ez bizonyos pontokon – különösen a g-moll prelúdium (fantázia) és fúgában – jól megfigyelhető. A XVIII. század elején ugyanis a hangnemeket nem kezelték egyenrangúan. Annak érdekében, hogy az alapvető hangnemek tisztán megszólaljanak, néhány hangköznek észrevehetően hamisnak kellett lennie. Ezen hangközök használatát, ha lehetett, kerülték a korabeli mesterek, vagy – mint az említett példában – a hangzás drámaiságát fokozták velük.

Az előbbi lemez folytatásaként jelent meg az idén Spányi Miklósnak egy új felvétele, amelyen ugyancsak a szombathelyi Kálvária-templom orgonáján játszik Bach-műveket. Két nagyszabású darab mellett kilenc rövidebb korálfeldolgozás is megszólal ezen a lemezen. Közöttük sok ismert, keresztény egyházakban gyakran énekelt dallamot fedezhetünk fel. „Orgona a Mátyás-templomból” címmel jelent meg a harmadik lemez, amelyen Hock Bertalan, a templom orgonistája játszik francia romantikus orgonaműveket. Az előadóval egy korábbi felvételen már megismerkedhettünk (A budavári Mátyás-templom zenéje, Hungaroton, 1988). Itt javarészt XX. századi magyar szerzők műveiben kísérte a templom ének- és zenekarát. Az orgona szólóhangszerként azonban monumentális, telt hangzása miatt főképpen a romantikus orgonamuzsika megszólaltatására alkalmas. Az új lemezén Charles-Marie Widor két művét (közte az V. orgonaszimfónia népszerű Toccátáját) és Vierne I. szimfóniáját hallhatjuk.

Aki pedig előben szereti hallgatni az orgonazenét, annak azt ajánljuk, hogy figyelje a templomokat és a gyülekezeteket, mivel nyáron és ősszel gyakran tartanak orgonakoncerteket szerte az országban. Budapesten például a Mátyás-templomban péntekenként, a Szent István-plébániatemplomban (Bazilika) pedig vasárnaponként van hangverseny.

Öröm a mennyben is

Újkenézi gyülekezetünk szeptember 9-én tartotta meg hálaadó napját. Népes gyülekezet sereglett össze a környékről, sőt távolabbi helyekről is érkeztek. Hálát adtunk azért, hogy a súlyos aszály ellenére a jó Atyánk áldása nyomán biztosítva van testi eledelünk, melyre a szószerk melletti asztalon elhelyezett szemet gyönyörködtető gyümölcsök is emlékeztettek. Az alkalmat az tette különösen örömtelivé, hogy a délelőtti folyamán három hitvalló nőtestvért merített be a helyi gyülekezet lelkipásztora, Lakatos Zoltán testvér. A fehér ruhások mintegy arra is figyelmeztetnek bennünket, hogy elérkezett a lelki aratás ideje. Szorgoskodjunk hát a munkamezőn lankadatlanul!

Az alkalmi igéket Balogh András, Bordás Sándor, Borók János, Sütő Bálint és Telegdi József testvérek szólták. A gyülekezet tüzes, lendületes énekléséhez párosult a Bordás Sándor testvér által vezetett debreceni ifjúsági csoport lelkesítő, Istent dicsőítő szolgálata.

„Engedjétek hozzám jönni a kisgyermekeket!” • (-)

A megpezdült paksi gyülekezet szeptember 16-i hálaadó ünnepélyét a helyi és a pécsi ifjúság, valamint az igehirdetés szolgálatán túlmenően az tette különlegessé, hogy a jelen lévő vének hét olyan gyermekre (2–9 éves korig) kérték kézrátétellel Jézus áldását, akiknek egyik, vagy mindkét szülője a közelmúltban merítkezett be, s így még nem voltak az Úrnak „bemutatva. Meggyőződésünk, hogy egy ilyen cselekmény nem üres szertartás, mert az Úrnak felajánlott gyermekeket Ő különösképpen számon tartja!

Hírek Ózdról

Elkészült az új ózdi imaház. Felavatása az 1990. szeptember 30-án megtartott ünnepi istentiszteleten volt.

{k1990308}

Paksi ünnepnap • -duro-

1990. augusztus 25-e ünnepnap volt a paksi gyülekezet életében. Közel 40 év eltelté után gyűlhetek össze ismét bemeztési istentiszteletre a helybéli pünkösdié. Istennek legyen hála: 11 fehér ruhás merült a Duna hullámaiba bizonyoságot téve „pálfordulásáról”. Népes hallgatóság is verbuválódott a közeli strand és kompkiötő vendégeiből. A bemeztési szolgálatot Makovei János békési lelkipásztor és Durkó Albert testvérek végezték.

Hisszük, hogy e gyülekezet életére is vonatkozik az a páli kijelentés: „aki elkezdte bennetek a jó munkát, be is fogja fejezni a Krisztus Jézus napjára”.

{k1990309}

Makói hírek

A makói gyülekezet még be sem fejezett, de máris meghitt templomi hangulatot keltő imaházának frissen elkészített medencéjében hét megtért, újjászületett testvért merítették be szeptember 9-én. Közülük ketten Szegedről, ketten Kistelekről valók.

Megalakult a MÉGIS van REMÉNY Egyesület • -duro-

Ez év szeptemberében hivatalosan is megalakult Pakson a MÉGIS van REMÉNY Egyesület,

mint önálló jogi személyiséggel rendelkező szervezet. Az egyesület, többek közt, célul tűzte ki a társadalom perifériájára sodort fiatalok segítségét, közösségbe vonását, a keresztyén kultúra terjesztését és ápolását, rehabilitációs és szociális intézmények látogatását és létrehozását, gyermek és ifjúsági mozgalmak szervezését és irányítását.

Az egyesület gondozásában már 3 hónapja működik egy klub, ahol bármilyen kinézetű fiatal megjelenhet és hallhat az igazi reménységről, Jézus Krisztusról. A klub működése során több fiatal átadta már életét a Megváltónak. Az egyesület jelenlegi létszáma 35 fő, két tagszervezete működik Dunapatajon és Dunaújvárosban.

Címünk: MÉGIS van REMÉNY Egyesület, Paks, Ságvári u. 27. (székhely). Egyesületi elnök: 7030 Paks, Pollach M. 44. 3/9.

Pünkösdiék a piacon • P. B.

Augusztus 11-én, szombaton utcai evangélizációt tartott a Tatabányai Evangéliumi Pünkösdi Gyülekezet.

A megyeszékhely új bevásárlóközpontjánál megtartott zenés igehirdetést sokan meghallgatták, meghallgathatták volna. A Békésről meghívott Angyelik János és együttese hirdette az Igét és tett bizonyosságot Jézus Krisztusról. Az evangélizáció hatására már többen felkeresték a helyi gyülekezetet.

Isten áldása most sem maradt el!

HIRDETÉS – REKLÁM – EGYEBEK

Boríték nélkül • - a Szerk. -

{k1990314}

Kedves Olvasó!

Közeleg a karácsony. Szeretnénk lapunk ez évi utolsó számával *közössé, közösségünké* tenni ezt, a talán mindannyiunk számára legbensőségesebb ünnepet. Ezért arra kérünk mindenkit, aki fontosnak tartja, hogy sokan megismerjenek egy, a számára egész életre élményként megmaradó karácsonyi eseményt vagy olyan kedves történetet, ami közérdeklődésre tarthat számot – **írják meg nekünk!** A lap terjedelmi korlátait, figyelembe véve válogatunk a beérkezett írásokból, és igyekszünk minél többet közreadni.

Tegyük még szebbé közös ünnepünket?

Cím: Élő víz, 1143 Budapest, Gizella u. 37. Határidő: november 10.

A Központi Könyvesbolt ajánlata

{k1990306}

Központi Könyvesboltunk ajánlata

%Karácsony! Ajándék?!? Nem gond, mert ime itt van a Központi Könyvesboltunk ajánlata:

BIBLIÁK

Károli Gáspár fordítása:

Kis méretű bőrkötéses	450,- Ft
Közepes méretű félbőrkötésű	350,- Ft
Közepes méretű	140,- Ft

Lelkészi Biblia	200,- Ft
Családi Biblia	280,- Ft
Vizsolyi Biblia I–II.	4500,- Ft
Katolikus fordítás	400,- Ft
Képes Bibliák:	
Újszövetség	300,- Ft
Képes Biblia I–II.	690,- Ft
Gyermekbiblia (Omega kiadó)	298,- Ft
Gyermekbiblia (Omega kiadó) díszkötésben	398,- Ft
Új képes Biblia I–III.	880,- Ft
Képes kis Biblia	130,- Ft
Bibliai képek gyerekeknek	250,- Ft

BIBLIAI LEXIKONOK – SZAKIRODALMAK

Herbert Haag: Bibliai Lexikon	650,- Ft
Konkordancia	470,- Ft
Bibliai Lexikon gyermekeknek	160,- Ft
Kiss Sándor: Újszövetségi görög-magyar szómagyarázat	123,- Ft
Újszövetségi fogalmi szótár	50,- Ft
Bibliai fogalmi szókönyv	270,- Ft
John R. W. Scott: Bibliaismereti alapok	60,- Ft
Bottyán János: A Magyar Biblia évszázadai	128,- Ft
Imre Ernő: Bibliaiskola mindenkinek	170,- Ft
Dr. Budai Gergely: Az Újszövetség története	130,- Ft
Dr. Szathmáry S.: Bibliaismeret I. Ószövetség	90,- Ft
John Bright: Izráel története	180,- Ft
Bibliai Panoráma	79,- Ft
Gyarmathy László: Ígéret földje (képek)	220,- Ft
R. Brockhaus: Gondolatok a Római levélről	70,- Ft
Erich Sauer: Ószövetségi üdvtörténet	60,- Ft
Dr. Kiss Ferenc: Ti vagytok a föld sója	105,- Ft
Csendes Percek sorozat Mátétól – Jelenések könyvéig	364,- Ft
Dr. Tóth Kálmán: Régészet és a Biblia	115,- Ft.

ÁHÍTATOS KÖNYVEK

C. H. Spurgeon: Isten ígéreteinek tárháza	70,- Ft
Carl Eichhorn: Isten műhelyében	70,- Ft

Fritz Berger: Üdvösség Krisztusban 80,- Ft

ÉNEKES – VERSESKÖNYVEK

Evangéliumi vegyeskarok 150,- Ft

Magyar zsoltárok 200,- Ft

Evangéliumi karénekek – Gedeoniták énekei 340,- Ft

Áldjuk Öt 110 – Ft

A Bárány dicsérete 280,- Ft

Jertek énekeljünk (gyermekénekek) 100,- Ft

Hitünk énekei (gyülekezeti énekeskönyvünk) 110,- Ft

Szolgálat útján (versek) 36,- Ft

Sántha György: Hit-Remény-Szeretet 50,- Ft

Scholz László: Jót várj! 135,- Ft

Siklós József: Szádhoz a kürtöt 110,- Ft

HÁZASSÁG – CSALÁD – SZERELEM

Nem jó az embernek egyedül 64,- Ft

Peter Mayer: Tisztaság – szerelem – házasság 60,- Ft

Wolfgang Bühne: Szeressük önmagunkat? 40,- Ft

Werner K. Honsalek: Te + Én 85,- Ft

Josh McDowell: Neked milyen szerelem kell? 59,- Ft

B. S. Aldrich: Családi kör 90,- Ft

Siklós József: Tizenévesek leveleznek 40,- Ft

Krisztus a családban 80,- Ft

Dr. Gyökössy: Együtt a szeretetben 60,- Ft

KERESZTYÉN SZÉPIRODALOM

C. H. Spurgeon: Kincseskamrája 50,- Ft

Kölcsönkapott gyermek 30,- Ft

Mike Károly: A paraszt-apostol 130,- Ft

Kérdéseim – Isten válasza 40,- Ft

A szabadok bilincsei 20,- Ft

Logosz – Káosz 40,- Ft

Az Úré a szabadítás – Kis Jutka története 30,- Ft

Nők a Bibliában 60,- Ft

Ben-Hur fia 85,- Ft

A spiritizmus fertőjében 40,- Ft

Moody: Élet az élet után 135,- Ft

Visszatérés a holnapból	65,- Ft
Egy Isten szíve szerint való ember	90,- Ft
Krisztus középcsátára	40,- Ft
Derek Prince: A keresztyénség hat alaptanítása I.	79,- Ft
Derek Prince: A keresztyénség hat alaptanítása II.	98,- Ft
P. Yonggi Cho: Negyedik Dimenzió	65,- Ft
Joni I–II.	90,- Ft
Cliff Richard: Te, én és Jézus	130,- Ft
G. White: Jézus élete	330,- Ft
Ez a győzelem a mi hitünk	50,- Ft
Jöjj számoljuk meg a csillagokat	30,- Ft
Erik Edin: A megmentettek	79,- Ft
Anton Schulte: Akire a világ vár	59,- Ft
Kincsesláda	100,- Ft
És köntösömrre sorsot vetettek	122,- Ft
Luis Palau: Járj a vízen, Péter	30,- Ft
Floyd McClung: Isten atyai szíve	75,- Ft
Michael Green: Menekülő világ	35,- Ft
Bálintné K. Beáta: Tóvá lesz a délibáb	120,- Ft
Petrik Imre: Az igazság útján	120,- Ft
Csepp a tengerben	132,- Ft
B. S. Aldrich: Száll a fehér madár	90,- Ft
És lámpást adott kezembe az Úr	110,- Ft
A múlt dala	120,- Ft
Lewi Pethrus: A szél fúj, ahová akar	85,- Ft
Michel Quoist: Dani naplója	58,- Ft
Robert Bolt: A misszió	80,- Ft
Bill Randolph: Útmutató a Bibliai próféciaák megértéséhez	40,- Ft
Friedhelm König: Rólad van szó	30,- Ft
A legszebb történet (gyermekeknek)	100,- Ft
Szentmihályiné Szabó Mária Trilógiája	
– Zrínyi Ilona	196,- Ft
– Lórántffy Zsuzsanna	125,- Ft
– Örök társak	120,- Ft
E. H. Broadbent: Zarándok gyülekezet	70,- Ft
Herman Vorsatz: Az öregség keresztyén arculata	20,- Ft

H. V. Morton: Pál apostol nyomában	160,- Ft
Az Úr Jézus példázatai és amire azok tanítanak	40,- Ft
Hamilton Smith: Illés és Elizeus	40,- Ft
Bucsay Mihály: A protestantizmus története Magyarországon	75,- Ft
A Hit versenypályáján	40,- Ft
Megtaláltam a Messiást	40,- Ft
Elkerülhető betegségek	70,- Ft
Dennis és Rita Benett: A Szentlélek és te	80,- Ft
Merlin Carothers: A magasztalásban rejlő erő	40,- Ft
A lelki sebek gyógyulása	60,- Ft
Eleanor H.: Az élet játéka	80,- Ft
Éjféli kiáltás	40,- Ft
Királyá Jézust koronázzátok	40,- Ft
Legboldogabb emberek a földön	108,- Ft
Hit apostola	108,- Ft
John Bunyan: Zarándok útja-Bővölködő kegyelem	70,- Ft
ifj. Almási Mihály: És tovább ment az ő útján örömmel	58,- Ft
István a vértanú	30,- Ft
Dr. Martin Schake: Törvény és hit	20,- Ft
A keresztyén hit alapjai	40,- Ft
I. Sücker: Félelem nélküli élet	20,- Ft
Samuel Grandjean Orano: Egy vak fiú története	40,- Ft
Ernst Aebi: Rövid bevezetés a Bibliába	70,- Ft
Mennyei derű – és ború	98,- Ft
Mácz István: Élni vagy meghalni	50,- Ft
Dr. Immanuel S.: A magányosság terhe és annak legyőzése	30,- Ft
Pearl G.: Jézus itt vagyok	15,- Ft
Johan H.: Megoldások	40,- Ft
Patricia: Vadon titka	40,- Ft
Mi a célod I–II.	100,- Ft
Samuel Gerber: Halál, hol a te fullánkod?	30,- Ft
Keresztyén életvitel	40,- Ft
Gary Inrig: Isten karja messzebb ér...	60,- Ft
Fritz Binde: Szent egyszerűség	40,- Ft
Útmutató zarándokoknak	40,- Ft
Lukátsi Vilma: Az én juhaim	30,- Ft

Akit megtalált a kegyelem...	50,- Ft
Evangéliumi életképek	40,- Ft
Mózes az Isten jelenlétében	17,- Ft
Don Hawley: Kezdj el élni?	75,- Ft
Nagy József: Írtam nektek	80,- Ft
Az Úr csodásan működik, de útja rejtve van ...	40,- Ft
G. C. Willis: Unokáim szüleinek	40,- Ft
C. S. Lewis: Caspián hercege	50,- Ft
C. S. Lewis: Az oroszlán, a boszorkány és a különös ruhásszekrény	50,- Ft
Gyökössy Endre: Magunkról magunknak	100,- Ft
Mai példázatok	120,- Ft
A növekedés boldogsága	40,- Ft
Több erőt az életedbe	40,- Ft
Halljad bizonyosságaim ...	40,- Ft
A. E. Wilder-Smith: Aki gondolkodik, annak hinnie kell ...	40,- Ft

EGYÉB BIBLIAI JÁTÉKOK – KÉPEK – KÉPESLAPOK ÉS TÁRGYAK

Isten teremt (bibliai kérdések)	100,- Ft
Széles és a keskeny út ... kirakó játék	165,- Ft
Különféle igekártyák, különféle árakban	8–20,- Ft-ig
Alkalmi és más bibliai tárgyú képeslapok	12–25,- Ft-ig
Levélpapírok	20,- Ft
Diafilmek	28,- Ft
Matricák Hal, Szöveg feliratú matricák	40,- Ft
Kitűzők Igeverses	30,- Ft
Dávid csillag, hal	30,- Ft
Kereszt – galambbal (fém)	65,- Ft
U. az	70,- Ft
Grafikai faliképek	
Krisztus fej	998,- Ft
A bölcsesség kezdete	998,- Ft
Jézus meggyógyítja a bénát	998,- Ft
A jó és a rossz kísértése	998,- Ft
Színes falikép Széles út, keskeny út	20,- Ft
Palesztina térképe kisméretű	20,- Ft
Jeruzsálem térképe kisméretű	20,- Ft
Palesztina falitérkép	850,- Ft

Rézplakettek nagy kb.	300,- Ft
– közepes kb.	200,- Ft
– kisméretű kb.	100,- Ft
Kisméretű falikép	180,- Ft
Igeversssel ellátott tollak	50,- Ft
Kulcstartók bőr és műa. kivitelben (igeversssel ellátva)	60,- Ft
Műanyag szemüvegtok – igeversssel ellátva	15,- Ft

KAZETTÁK ÉS LEMEZEK

Dicsőítő kazetták	
Ken Medema Flyng Upside Down	300,- Ft
John Wimber Hosanna	200,- Ft
Continental singers kazettái	
Hold up the light	250,- Ft
Together we will stand	250,- Ft
All over the world	250,- Ft
Can bless the Lord	250,- Ft
One Accord kazettái	
Love in my heart	200,- Ft
Ready for life	200,- Ft
Vinesong God answers prayer	250,- Ft
Chrisma You are wonderful	200,- Ft
Kürtöt ragadni	200,- Ft
Jertek és lássátok Isten tetteit	200,- Ft
Veritás – Vigyétek a hírt	200,- Ft
Újjászületés	200,- Ft
4. dimenzió	200,- Ft
Alfa és Omega	200,- Ft
Jubilate	200,- Ft
Emmausi tanítványok	200,- Ft
Zenei aláfestésű szöveges kazetták	
Példabeszédek 1–2.	310,- Ft
Evangéliumok 1–3.	500,- Ft
18. Zsoltár rockzenére	200,- Ft
Mikor félnem kellene	160,- Ft
Napról-Napra	160,- Ft
Isten keres valakit	160,- Ft

Szembesülve
KÜLÖNFÉLE LEMEZEK (nem postázhatók!)

200,- Ft
150–500,- Ft-ig

MEGRENDELŐLAP

Alulírott megrendelem az Evangéliumi Pünkösdi Közösség Könyvesboltjából POSTAI UTÁNVÉTTTEL az alábbiakat:

.....
.....
.....
.....

Kelt: 199... év., hó nap

.....
aláírás

Megjegyezni kívánjuk, hogy a megrendeléseket érkezési sorrendben fogjuk teljesíteni, s ha időközben az árukészlet elfogyna szíves elnézésüket kérjük.

Impresszum

Főszerkesztő MAKOVEI JÁNOS
Szerkesztő D. NAGY ANDRÁS
Szerkesztő Bizottság: PÁNCZÉL JÁNOS, PEREI MÁRTA, TELEGDI JÓZSEF
Borítóterv: LEBADA OVIDIU-TIHAMÉR
Tördelőszerkesztő: DÉNES FERENC
Kiadja az Evangéliumi Pünkösdi Közösség 1143 Budapest, Gizella u. 37. Telefon: 251-6987
Felelős kiadó: TÓTH LÁSZLÓ elnök
Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

KERESZTREJTVÉNY

Keresztrejtvény

{k1990313}

VÍZSZINTES: 1. Beküldendő sor 15. ... az ének szájról szájra **16.** Ezt tette Heródes a betlehemi gyermekekkel **17.** ..., hogy válaszolni tudjak **19.** A síkban egy ponttól azonos távolságra lévő pontok összessége **20.** Régi **21.** Nem szeretjük a pénznek ezt a fajtáját **22.** Női név **24.** Becézett lányt **25.** Visszafelé: bátorító felszólítás **26.** Visszafelé (ékezethibásan): teljesítmény mérésére szolgál **27.** Hím... **28.** Visszafelé (ékezethibásan): primitív vallás első három betűje **30.** Visszafelé: szilveszter **31.** N. S. **32.** A „rettenetes” hegy **34.** Határozott névelő **35.** Siloámnál is volt ilyen **37.** Sokszor kérjük az Úrtól, tegye meg velünk **38.** Tiltó szó **39.** Szőlőlugasait a Biblia is megörökítette **40.** ... veszi **41.** E. G. N. **42.** ... Lumpur (Ázsiai főváros) **43.** Távolra **44.** Ezt is gyűjtik a MÉH-ben **45.** Ő-vel a végén egy különleges mondai lény **46.** Fia Izráel egyik kiemelkedő vezető személyisége **49.** Szolgáló lény **50.** Kon **51.** Erről a hegyről nézte meg Mózes Kánaánt **52.** ... hanem mögé **54.** Van belőle utolsó és testvéri is **55.** Visszafelé, kiejtve: hírhedt német katonai egység volt **56.** Fontos ruhadarab **58.** G. L. A. **59.** Helyhatározórag **60.** Visszafelé: Isten nagy embere **61.** Visszafelé: személyes névmás **62.** Nem én **63.** Nátrium vegyjele **64.** Várják, mint zsidók a ... **66.** Házkezelőség rövidítése **67.** A Római levél szerint:... megtérésre indít **70.** Nem ürügy **71.** Kérdőszavak kötőszóval **76.** Van aki erre kényes **78.** Helyhatározórag **79.** Ha menyasszonyi, akkor fehér **80.** Idegen nyelven ...

de nem tud beszélni **81.** Égi **82.** Kisprófeta **83.** Állóvíz **84.** Tűréséről ismert bibliai személy.
FÜGGŐLEGES: 1. Beküldendő sor 2. Ilyen volt Ézsau is **3.** A víz édessé válásának helye ékezettel **4.** Tova **5.** Futballmérkőzés eseménye keverve **6.** Ilyen lány is van **7.** Bibliából ismert betegség **8.** Héjas, korpás őrlési termék **9.** Városállam Ábrahám idejében **10.** Ébresztő felszólítás „l” nélkül **11.** Magyarország legmagasabb szintű tudományos intézménye ékezettel **12.** Közelre vonatkozó helyhatározó szó **13.** Maradjon itt **14.** Bibliai vadász **18.** Az ózónra veszélyes gáz kezdőbetűje nélkül **23.** Férfi ruhadarab régies bemutatása **29.** Mélyre hatol a földbe **33.** Átkarol **34.** Láta az Úr **36.** Helyhatározórag **37.** Agrártudományi Egyetem **41.** Ilyen ruha is van **44.** Rendfokozata **46.** Nékem is **47.** Visszafelé: primitív vallásokban bír jelentőséggel **48.** Az olimpiákat felügyelő szerv rövidítése **51.** Talán édes **53.** Nem holnapra **55.** Tagadó helyhatározószó **57.** Igekötő **65.** Horgászó hely betűi keverve **66.** Isten hegye **68.** Nem csupán feltételezés, hanem **69.** Puccsal lett Izráel királya (nevének utolsó betűje v = u) **72.** AZUR **73.** Visszafelé: becézett női név **74.** Gyűszű mellett ezt is használják varráskor **75.** Visszafelé: új imaházáról ismert városunk **76.** Kezdetleges harciaszköz – a Bibliában is előfordul **77.** Állatkert

Beküldendő:

vízszintes **1.** és függőleges **1.** sorok.

Beküldési határidő: **1990. november 20.** (Élő víz 1143 Budapest, Gizella u. 37.)

A nyertesek közt könyvjutalmat sorsolunk ki!

Az előző számunkban megjelent rejtvény helyes megfejtése:

Vívsz. 1.: ISTEN SZELLEME CSAK OLYAN TEMPLOMBAN

Függ. 24.: LAKOZIK, AMELY EGÉSZEN AZ ÖVÉ

Könyvjutalmat nyertek: **Borbély Józsefné (Csór), Plesa Jánosné (Tápiószentmárton), Tóth Lívia (Tiszakanyár)**

{k19903D}